

SLOGOPIS

informativni časopis za razvojne teme | številka 25 | april 2017

ZASEBNI SEKTOR IN RAZVOJ

Zasebni sektor v razvojnem sodelovanju Slovenije in EU

Humanitarno delovanje OZN in zasebni sektor

Ameriški program za preselitev beguncev kot javno-zasebno partnerstvo

Integracija beguncev na trgu dela

KAZALO

- 2 **Uvodnik**
- 4 **Novičke iz Slovenije in sveta**
- 5 **Zasebni sektor in razvoj**
- 5 Okrepljena prizadevanja za resnično trajnostni razvoj!
- 6 Vključevanje zasebnega sektorja v mednarodno razvojno sodelovanje RS
- 7 Skladnost politik za trajnostni razvoj in sodelovanje različnih deležnikov
- 8 Vključevanje zasebnega sektorja v razvoj
- 9 Od tajnosti k transparentnosti: kako multinacionalke poslujejo v posamezni državi?
- 10 Evropsko soglasje o razvoju
- 11 Zakaj in kako OZN ter zasebni sektor sodelujeta na področju humanitarnega delovanja
- 13 Ameriški program za preselitev beguncev kot javno-zasebno partnerstvo
- 15 Integracija beguncev na trgu dela in krepitev zaposlitvenih priložnosti v Sloveniji
- 16 Znanje za trajnostni razvoj in etično poslovanje
- 17 Trajnostno vodenje
- 18 Odrast: alternativa prevladujočemu modelu gospodarskega razvoja
- 20 **Napovednik dogodkov**

Slogopis

Časopis platforme SLOGA – Platforme nevladnih organizacij za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč

Izdaja

SLOGA – Platforma nevladnih organizacij za razvojno sodelovanje in humanitarno pomoč
Povšetova 37, 1000 Ljubljana
(sedež pisarne: Metelkova 6, 1000Ljubljana)
Telefon: 01 434 44 02
Elektronska pošta: info@sloga-platform.org
Spletna stran: www.sloga-platform.org

Odgovorna oseba

Albin Keuc, direktor

Urednica

Adriana Aralica
(adriana.aralica@sloga-platform.org)

Strokovna sodelavca

Marjan Huč
Patricija Virtič

Lektoriranje

Špela Bešter

Fotografije

Arhiv platforme SLOGA in ostalih nevladnih organizacij ter drugi viri

Oblikovanje in postavitev

MEDI-A-NORM d. o. o., www.medianorm.si

Tisk

R-tisk, Rihar Boštjan s. p.

Naklada

1000 izvodov

Vse avtorske pravice pridržane.
Izdano aprila 2017.

Izdajo časopisa sofinancira Veleposlaništvo Združenih držav Amerike v Ljubljani. Vsebinska odraža le poglede avtorjev in ne uradnih stališč financerja.

UVODNIK

✍ GOSTUJOČE PERO

Enotni ekonomski in humanistični razvoj

Po mojem prepričanju sta sinergija in sodelovanje med sektorji nujna ter smiselna v katerikoli obliki razvojnega sodelovanja. Vprašanje sodelovanja nevladnih organizacij z zasebnim sektorjem v razvojnem sodelovanju torej ni če in zakaj, ampak kako. Čeprav je to mnogokrat kontroveržno vprašanje, ga je potrebno čimbolje elaborirati z namenom promocije doseganja razvoja, tako kot si želimo.

To potrjujejo tudi prispevki v tej številki Slogopisa različnih, raznolikih, domačih in mednarodnih institucij ter avtorjev. In to ne samo, kako je danes ali bi naj bilo v bližnji prihodnosti, v našem prostoru imamo dobre prakse zasebnega in gospodarskega sodelovanja za razvoj že nekaj desetletij nazaj.

Zmeraj je nekdo, ki drugemu odpira vrata v nov prostor, v novo državo ali v nove oblike sodelovanja. Enkrat je to nevladna organizacija, ki potegne zraven gospodarski subjekt, drugič je obratno, čeprav je slednje zelo redko. Tukaj je priložnost in hkrati nuja za delo nevladnih organizacij preko globalnega učenja in osveščanja. Zasebni sektor velikokrat »nevladniški« aktivisti vidijo bolj kot nemarne akterje, ki arogantno izkoriščajo naravne vire in ljudi ter se prerivajo za naročila. Pri ozaveščanju in izobraževanju raznoraznih javnosti o pomenu globalne pravičnosti ter sodelovanja pa prav nevladni sektor pozabi na zasebni sektor ali ga ne zna doseči. Predsodki so tudi na strani podjetnikov, a ravno zato bo povečano in fokusirano delo na osveščanju v zasebnem sektorju prineslo pozitivne rezultate ter dosežke pri obeh in končno na terenu.

Aktualnih tem, ki bi morale zanimati gospodarstvo na poti po svetu, je veliko. Določena podjetja so se že zavezala in zavzela za načela korektnega delovanja, pa naj bo od osnovnega principa pravične trgovine do kompleksnih programov družbene odgovornosti v svojem kolektivu in okoljih, kjer delajo ali prodajajo. Davčna pravičnost in kaj pomenijo plačani davki, še posebej v ranljivih državah v razvoju, bodo morda odvrnila od poslušanja ob prvi omembi, lahko pa nevladne organizacije najdejo ali razvijejo atraktivne pristope, ki bodo imeli karizmo in bodo pritegnili pozornost.

V Sloveniji in Evropi je v zadnjih letih neverjetno veliko poudarka na podjetništvu, samozaposlovanju, *start-upih*. Celo obsežna javna sredstva se stekajo v podporo podjetništvu in projektom za mlade na tem področju. V nekaterih segmentih je to zelo uspešno. Za večji preboj podjetništva in pot v pravo smer za razvoj potrebujemo tako nevladne organizacije, ki znajo izobraževati in dobiti zaupanje ljudi, kot akterje iz podjetniškega sveta s konkretnimi podatki in znanji. Kombinacija podjetništva in nevladnih norm bi bila zelo dobra razvojna paradigma.

Sam ne ločujem, ali je pomembneje vključevati svoje domače firme ali podjetja v deželi prejemnici pomoči ali oboje. Samoumevno je, da je proces razvojnega sodelovanja osredotočen na prejemnike in vsak program naj pri tem smiselno uporabi svoje principe za doseganje največjega učinka. Te misli pišem iz Marakeša, z mednarodne konference v okviru programa *EuroMed Invest*, ki je dobra praksa tega principa. Podporne organizacije podjetništva in gospodarske zbornice iz Evrope sodelujejo s sorodnimi institucijami ter programi v Severni Afriki. Vmes pa še kakšna nevladna organizacija, ki po svojih poteh kanalizira in transformira metode.

Ob tem je bilo izpostavljeno in hkrati doseženo široko strinjanje občinstva, da morata ekonomski razvoj in humanizem skupaj eden z drugim v dobrobit razvoja, vsak del pa ima svoje aktivne deležnike ter prednosti.

Robert Križanič

direktor zavoda Povod in
predsednik Sveta platforme SLOGA

Evropsko soglasje za razvoj – stališča in predlogi platforme SLOGA ter evropske mreže CONCORD

Platforma SLOGA je pred marčevskim neformalnim zasedanjem Sveta za zunanje zadeve (*Foreign Affairs Council – FAC*) Ministrstvu za zunanje zadeve posredovala stališča in predloge na zadnje različice predloga Evropskega soglasja za razvoj, ki jo je pripravilo malteško predsedstvo. Stališča in predlogi so bili pripravljene v sodelovanju s preostalimi evropskimi platformami v okviru Evropskega združenja nevladnih organizacij za pomoč in razvoj (*European NGO Confederation for Relief and Development – CONCORD*).

Več kot 10 let po tem, ko je Evropska unija (EU) sprejela zadnje soglasje o razvoju, je oblikovanje novega soglasja priložnost, da se ponovno uokvirimo načelen pristop EU k razvojnemu sodelovanju, ob upoštevanju ključne novosti – ciljev trajnostnega razvoja. Razvojne nevladne organizacije smo zaskrbljene, da aktualna verzija soglasja, ki je bila prepoznana kot gonilo trajnostnega razvoja, ne podpira v zadostni meri zasledovanja dolgoročnega cilja izkoreninjenja skrajne revščine, koncepta »ne pustiti nikogar zadaj« in krepitve skladnosti politik za globalni razvoj. Menimo, da bo samo na takšen način soglasje skladno s sprejeto Agendo 2030 za doseg trajnostnega razvoja, hkrati pa bo v dovolj ambiciozni meri predstavljalo primeren okvir za usklajeno delovanje vseh držav članic EU v naslednjih 15-ih letih.

Izšlo poročilo EU o sodelovanju s civilno družbo

Izšlo je poročilo CONCORD z naslovom »Na poti k učinkovitejšemu sodelovanju s civilno družbo«, ki ponuja priporočila za

spodbujanje delegacij EU, sedeža EU, držav članic EU kot tudi civilnodružbenih organizacij za izboljšanje njihovega partnerstva, dialoga in usklajevanja.

Poziv evropskim voditeljem k spoštovanju temeljnih evropskih načel in vrednot za vse ljudi

V luči ksenofobnega populizma, ki je v porastu tako v Evropi kot tudi po svetu, evropske nevladne organizacije, katere nas podpira več sto tisoč evropskih državljanov, voditelje držav EU pozivamo k spoštovanju pravic in vrednot, ki že šest desetletij predstavljajo temeljna načela EU.

Vsak dan smo priča solidarnosti z ljudmi, ki bežijo pred brutalnimi vojnami, preganjanjem, kršitvami človekovih pravic, nestabilnostmi in skrajno revščino. V Evropi in po svetu vidimo ljudi, ki z dobrodoščilo sprejemajo begunce ter migrante v svoje skupnosti. Vendar namesto da bi se Evropa borila proti vse številnejšim ksenofobičnim populistom, je bil prepogosto njen odziv kopiranje receptov. Toda pristop, ki temelji na odvrčanju in zapiranju meja, ne more prevladati nad učinkovito dolgoročno politiko. Od voditeljev naših držav pričakujemo, da se zavzamejo za človečnost in dostojanstvo ter naslovijo strahove ljudi, namesto da ga spodbujajo. Pričakujemo trajnostne in dolgoročne migracijske politike, ki zagotavljajo spoštovanje pravic ljudi, ne pa da jih potiskajo v nevarnost. Te politike zajemajo razširitev varnih in zakonitih poti v Evropo, kot so humanitarni vizumi, krepitev programov trajne preselitve, izboljšanje dostopa do shem združevanja družin ter izboljšanje mobilnosti delavcev na različnih ravneh usposobljenosti. Druga globalna vprašanja, kot so konflikti in nestabilnosti, revščina, neenakosti ter podnebne spremembe, morajo ostati na vrhu evropske agende.

Na pragu 60. obletnice EU vas pozivamo, da pokažete solidarnost, spoštovanje človečnosti in dostojanstva ter odgovornost. Pozivamo vas, da ste resnično navdihujoči voditelji za prihodnost. Naša zaveza k temeljnim vrednotam EU ne sme opešati. Le

Evropa, ki resnično stoji za svojimi vrednotami, je lahko močan in verodostojen voditelj v svetu, ki ga pretresajo naraščajoč populizem ter tako imenovana alternativna dejstva.

V evropski zgodovini najdemo številne posameznike, ki so bili prisiljeni zapustiti svoje domove zaradi vojn in preganjanja. Prizadevanja evropskih narodov pri razvoju standardov zaščite pravic ljudi v zadnjih 70-ih letih ne sme biti izgubljeno. Le Evropa, ki brani pravice vseh, brez izjeme, je Evropa, na katero smo lahko ponosni.

Društvo za človekove pravice in človeku prijazne dejavnosti Humanitas, Društvo za osveščanje in varstvo – center antidiskriminacije – OVCA, Forum za enakopraven razvoj – Združenje Ju3, Pravno-informacijski center nevladnih organizacij – PIC, SLOGA – platforma nevladnih organizacij za razvoj, globalno učenje in humanitarno pomoč, Slovenska filantropija in Zavod KROG skupaj z več kot 160-imi evropskimi civilnodružbenimi organizacijami

V delih Južnega Sudana razglasili lakoto, pomoč pošilja tudi Evropska unija

Prvič po letu 2011 so na svetu znova razglasili lakoto. To se je zgodilo v Južnem Sudanu, kjer je lakoto povzročil tri leta trajajoč konflikt, zaradi katerega je ohromljeno kmetijstvo. Evropska komisija je napovedala nujno pomoč v višini 82 milijonov evrov za odpravo posledic lakote v Južnem Sudanu, ki jo je država razglasila prvič v obdobju samostojnosti od leta 2011.

Slovenska Karitas in ADRA Slovenija zbirata sredstva za Južni Sudan

Na nestabilnosti, ki so posledica več let trajajočega konflikta, lakote in milijone, ki potrebujejo nujno humanitarno pomoč v Južnem Sudanu, sta se odzvali Slovenska Karitas in ADRA Slovenija. Obe organizaciji zbirata sredstva za pomoč milijonom, ki potrebujejo humanitarno pomoč.

Poziv nevladnih organizacij: Vlada naj se neha uklanjati fosilni industriji!

Številne nevladne organizacije smo na Vlado Republike Slovenije (RS) naslovile poziv, v katerem jo pozivamo, da ravna v skladu z danimi zavezami v Pariškem podnebnem sporazumu in Agendi 2030. Ker smo prepričani, da so podnebne spremembe ena največjih okoljskih, socialnih in ekonomskih groženj našega časa, zahtevamo, da vlada poravnava svoje podnebne dolge. S tem pozivom smo se različne organizacije v Sloveniji pridružile globalnemu podnebnemu gibanju *Break Free 2017*, ki med 13. in 31. marcem združuje raznolik nabor aktivnosti proti industriji fosilnih goriv. Ceno kurjenja premoga plačamo državljani in to ne le z denarjem. Kurjenje premoga nas vodi v vse bolj tvegano prihodnost spremenjenega podnebja, hkrati pa negativno vpliva na naše zdravje. Namesto iskanja načina nadaljnjega kurjenja premoga mora vlada odločno ukrepati proti podnebnim spremembam in opustiti rabo fosilnih goriv, kot je premog. Zahtevamo takojšnje ukrepanje v skladu s Pariškim podnebnim sporazumom, ki ga je Državni zbor ratificiral novembra lani.

Zagnan največji humanitarni program za izobraževanje v izrednih razmerah

Evropska komisija je zagnala svoj doslej največji humanitarni program za izobraževanje v izrednih razmerah. Namenjen je spodbudi za vključitev v šolanje približno 230.000 begunskih otrok v Turčiji. Od maja 2017 bodo ranljive begunske družine, katerih otroci bodo redno obiskovali šolo, vsaka dva meseca prejela denarno nakazilo. Projekt v vrednosti 34 milijonov evrov bosta ob podpori turške vlade izvajala UNICEF in turški Rdeči polmesec.

Turčija trenutno gosti več kot tri milijone beguncev, od katerih jih je skoraj polovica otrok. Izobraževanje šoloobveznih otrok je ključni izziv, s 500.000 otroki, vključenimi v formalno izobraževanje po vsej državi (v

turških šolah in začasnih izobraževalnih centrih), medtem ko jih po ocenah 370.000 šole ne obiskuje.

Leta 2016 je za mednarodno zaščito v Evropski uniji zaprosilo 1,2 milijona ljudi

Podatki evropskega statističnega urada Eurostata kažejo, da je leta 2016 za mednarodno zaščito v EU zaprosilo 1,2 milijona ljudi. Največ prosilcev za azil je bilo iz Sirije, Afganistana in Iraka, skupno so predstavljali nekaj več kot polovico vseh novih prosilcev za azil. Največ oziroma 60 odstotkov novih prosilcev za azil so zabeležili v Nemčiji, sledita Italija (10 odstotkov) in Francija (6 odstotkov).

V Sloveniji je bilo leta 2016 registriranih 1.265 prvih prosilcev za azil, kar je 389-odstotno povečanje glede na leto 2015, ko je bilo registriranih 260 novih prosilcev za azil. Za mednarodno zaščito je v Sloveniji lani zaprosilo 410 Afganistancev (32 odstotkov vseh prosilcev v Sloveniji), 270 Sirijcev (21 odstotkov) in 115 Iračanov (9 odstotkov). Podatki Eurostata so zaokroženi na 5 oseb.

Poročilo o ovirah pri vključevanju migrantov v evropsko družbo

Tveganje segregacije, diskriminacije in omejitve v zvezi s politično udeležbo je lahko nepremostljiva ovira za vključevanje migrantov v evropsko družbo, ugotavlja Agencija Evropske unije za temeljne pravice (*Fundamental Rights Agency* – FRA). V poročilu o spodbujanju udeležbe migrantov in njihovih potomcev FRA preučuje strategije vključevanja po EU, navaja uspešne ter neuspešne primere politik in priporoča spremembe za oblikovanje močnejše ter bolj povezane Evrope.

V EU živi približno 20 milijonov nedržavljanov. Kljub več kot desetletju prizadevanj za usklajen pristop države članice EU izvajajo zelo različne politike za njihovo vključevanje. V približno polovici držav se učenci migranti soočajo z določeno obliko segregacije v šolah, manj kot polovica držav pa je izoblikovala strategije za mlade. 16 držav ne štiti migrantov pred diskriminacijo zaradi nacionalnosti

ali statusa migranta, begunca ali tujca, le redke pa zanje nudijo jezikovne tečaje.

Platforma *Refugees Welcome*

Lani je na pobudo aktivnih posameznikov in nevladnih organizacij Humanitas ter kulturnega društva RAUM AU nastala platforma z naslovom *Refugees Welcome* (www.refugees-welcome.si). Gre za spletno platformo, ki je že pred letom nastala v Nemčiji, pred kratkim pa smo z njo pričeli tudi v Sloveniji. Omogoča povezovanje beguncev – ki se po večini soočajo s težavami pri iskanju sobe ali stanovanja – s posamezniki, ki jim želijo ponuditi ali oddati prostor za namestitev in s tem prispevati k njihovi integraciji v slovensko okolje.

EUROMED Invest akademija

EUROMED Invest akademija, ki je potekala v Marakešu 6. in 7. marca 2017, je bila namenjena izmenjavi dobrih praks med podpornimi organizacijami podjetništva z namenom večje izmenjave in izboljšanja kvalitete produktov in podpore za majhna in srednje velika podjetja v mediteranski regiji. Dogodek je združil podporne organizacije podjetništva iz evro-sredozemske regije, podjetnike in organizacije civilne družbe, ki izvajajo projekte opolnomočenja preko razvoja podjetništva. Program koordinira *Eurochambres*, evropska zveza gospodarskih zbornic. Na akademiji je kot gost iz Slovenije prispeval Robert Križanič, nacionalni koordinator evro-sredozemske Fundacije Anne Lindh in predsednik sveta platforme SLOGA.

Izšel priročnik za trenerje *Global How?*

Izšel je priročnik za trenerje z naslovom *Global how?*, ki povzema izkušnje Finep pri izvajanju projekta *Facilitating Global Learning*, ki ga je sofinancirala tudi Evropska unija. Priročnik vsebuje nasvete in predloge boljše delo za trenerje v globalnem učenju. Osredotoča se na neformalno izobraževanje odraslih, uporaben pa je tudi na vseh drugih področjih izobraževanja.

Okrepljena prizadevanja za resnično trajnostni razvoj!

Foto: Evropska komisija

Čeprav Evropa ostaja največja donatorica razvojne in humanitarne pomoči na svetu, je jasno, da pomoč sama ne bo zadoščala za uresničitev ambiciozne Agende 2030 za trajnostni razvoj. Ocene kažejo, da bo izvajanje 17-ih ciljev trajnostnega razvoja – ki nam ponujajo najboljšo možnost za izkoreninjenje revščine in dosegajo trajnostnega razvoja za vse – zahtevalo preskok z milijarde na tisoč milijard evrov.

To pomeni, da bomo morali sodelovati vsi, na vseh ravneh in v vseh sektorjih družbe, vladnem ter nevladnem, tako civilna družba kot tudi zasebni sektor. Agenda 2030 in Akcijski načrt iz Adis Abebe zagotavlja okvir, znotraj katerega lahko odgovorne naložbe prispevajo k trajnostnemu razvoju v vseh njegovih razsežnostih.

Javne in zasebne naložbe so lahko pomembno gonilo trajnostnega razvoja, saj prispevajo k diverzifikaciji gospodarstva ter izboljšanju družbene kohezije. Spodbujajo rast in dostojna delovna mesta, inovativne izdelke ter storitve, regionalno povezovanje in trgovino, hkrati pa gospodarstva v razvoju povezujejo v regionalne ter globalne vrednostne verige. Zasebni sektor tudi zaposluje 90 odstotkov prebivalstva v naših partnerskih državah.

Torej bi jih morali videti kot naravnega zaveznika, ki lahko, poleg bolj »tradicionalnega« razvoja, pomembno prispeva. Ne gre le za finance in priložnosti – kar je nedvomno pomembno. Gre tudi za pozitivne spremembe, ki jih lahko prinesejo podjetja in podjetniki, tako znotraj njihovih organizacij kot v skupnostih okoli njih.

Evropska unija (EU) že ima trdne in spodbudne izkušnje sodelovanja z zasebnim sektorjem. V letu 2014 smo lansirali revidiran okvir, v katerem smo prepoznali večjo vlogo zasebnega sektorja pri doseganju vključujoče in trajnostne rasti v naših partnerskih državah. Trenutno smo v postopku dogovaranja novega Evropskega soglasja o razvoju z Evropskim parlamentom in našimi državami članicami, ki poudarja zasebni sektor kot motor dolgoročne trajnostne rasti.

»Tradicionalna« razvojna pomoč bo vsekakor še naprej igrala pomembno vlogo, zlasti za najmanj razvite države. Vendar bomo morali omejena javna sredstva uporabiti na veliko pametnejši način – kot katalizator za spodbujanje naložb iz javnih in zasebnih virov.

Kot sem že poudaril, imamo izkušnje z delovanjem na ta način, z uspešnim kombiniranjem 2,7 milijarde evrov sredstev EU s posojili drugih finančnih institucij v višini skoraj 23 milijard evrov. To je ustvarilo skupno naložbo v višini več kot 50 milijard evrov v obdobju med letoma 2007 in 2015. Pomagalo je odkleniti dragoceno podporo za ključna prednostna področja naših partnerskih držav v razvoju, na primer trajnostne energetske infrastrukture.

Na podlagi teh spoznanj in Naložbenega načrta za Evropo – ki je na notranjem trgu ustvaril naložbe v realno gospodarstvo v višini skoraj 180 milijard evrov – želimo ta uspešen model razširiti še v našem sosedstvu, afriških partnerskih državah ter globalno.

Zato smo pripravili predloge Evropskega načrta za zunanje naložbe, ki ima potencial ustvariti vsaj 44 milijard evrov dodatnih naložb iz začetne injekcije nekaj več kot štirih milijard sredstev EU.

Ta inovativen načrt bo zagotovil zelo potrebne vire na področjih, kamor sicer ne bi pritekali, na primer z zmanjšanjem tveganj naložb v obnovljive vire energije in druge ključne sektorje, z zagotavljanjem priložnosti za ženske ter mlade. Tudi kot finančno jamstvo bomo zagotovili tehnično in politično podporo za izboljšanje splošnega poslovnega okolja. To bo odprlo nove trge za vlagatelje, posebej za mala in srednje velika podjetja, tako lokalna kot evropska.

EU je torej pripravljena krepiti svoje sodelovanje za uresničitev globalnih zavez, ki smo jih sprejeli v Agendi 2030 – s končnim ciljem izkoreninjenja revščine in nikogar pustiti zadaj. Da bi bilo to resnično uspešno, resnično trajnostno in resnično vključujoče, bomo morali sodelovati z vsemi našimi partnerji iz vseh družbenih okolij. Prepričan sem, da lahko skupaj dosežemo cilj! ■

Vključevanje zasebnega sektorja v mednarodno razvojno sodelovanje Republike Slovenije

Foto: MZZ

Vizija odprave revščine do leta 2030 in uresničitve trajnostnega razvoja globalno ter na ravni držav zahteva nove zaveze in sodelovanje vseh deležnikov – javnega sektorja, zasebnega sektorja ter civilne družbe. V Agendi za trajnostni razvoj do leta 2030, predvsem pa v Akcijski agendi iz Adis Abebe, so za uresničenje 17-ih ciljev trajnostnega razvoja velika pričakovanja glede okrepljene vloge zasebnega sektorja za trajnostni razvoj. Trilijon evrov, ki bodo potrebni za financiranje ciljev, ne bo mogoče zagotoviti brez partnerstev s podjetji in njihovega odgovornega investiranja v ključne sektorje.

Toda niso le finančna sredstva za investicije tisto, kjer velja računati z zasebnim sektorjem. Kreativnost in inovacije ter uveljavitev trajnostnih praks poslovanja, vključno pri zaščiti delavskih pravic in okoljskih ter zdravstvenih standardov in uresničevanju drugih nefinančnih učinkov, so pomembni aduti pri zagotavljanju trajnostne rasti ter kakovostnih delovnih mest. Razvoj zasebnega sektorja z dinamičnim in dobro delujočim podjetništvom bo potrebno spodbuditi s krepitevijo poslovnega okolja.

Za uspeh bo potrebno upoštevati raznolikost zasebnega sektorja, od mikro podjetij preko zadrug do multinacionalk. Mikro, mala in srednje velika podjetja (MSP) so motor gospodarskega razvoja, inovativnosti ter ustvarjanja delovnih mest in tako nepogrešljiv dejavnik vključujočega trajnostnega razvoja. Slovenija je ena od držav, ki v okviru Evropske unije (EU) posebej konsistentno zagovarja pomen rasti MSP v partnerskih državah. Poleg krepitev poslovnega okolja v partnerskih državah, zagotavljanja finančnih storitev za MSP in njihovega vključevanja v globalne vrednostne verige izpostavlja pomen večjega angažiranja evropskih MSP za partnerstva ter prenos tehnologij, dobrih praks, toda tudi investicij v partnerskih državah. Temu je namenjen okrepljen dialog z Evropsko komisijo, ki smo ga s pismom enajstih držav članic EU evropskemu komisarju za razvojno sodelovanje Nevenu Mimici začeli maja lani. Gre za prvi korak, ki ga nameravamo nadgraditi v pripravah na sprejemanje novega evropskega soglasja o razvoju in novega večletnega finančnega okvira.

Slovenija je v obdobju 2010–2015 za področje razvoja zasebnega sektorja v državah v razvoju namenila preko tri milijone evrov in z njimi podprla aktivnosti (med drugimi) na področjih dobrega vladanja, prenosa tehnologij, poklicnega izobraževanja ter standardov kakovosti. Tehnična pomoč je ena od primerjalnih prednostih slovenskega mednarodnega razvojnega sodelovanja in ena od njenih možnih prihodnjih usmeritev je tudi zagotavljanje boljšega poslovnega okolja v partnerskih državah, kjer imamo številne dragocene izkušnje.

Ministrstvo za zunanje zadeve že izvaja nekatere konkretne aktivnosti za ozaveščanje podjetij o ciljih trajnostnega razvoja in o priložnostih pri vključevanju v njegovo izvajanje. Februarja lani je na Brdu pri

Kranju organiziralo uspešno konferenco o vključevanju MSP v mednarodno razvojno sodelovanje, na kateri so sodelovali številni predstavniki slovenskih podjetij, ki so se seznanili s pomembnimi priložnostmi, ki jih tudi za njihovo poslovanje ponuja uresničevanje ciljev trajnostnega razvoja. Prav tako je bila na slovenskem stalnem predstavništvu v Bruslju vzpostavljena kontaktna točka za vključevanje zasebnega sektorja v razvojno sodelovanje, ki nudi koristne informacije zainteresiranim slovenskim podjetjem. S tovrstnimi aktivnostmi želimo nadaljevati tudi v prihodnje, s tem pa generirati vse več interesa pri naših podjetjih, da prepoznajo svojo potencialno vlogo gonilnikov trajnostnega razvoja v naših partnerskih državah.

Pomembno vlogo pri tej ambiciji imajo lahko tudi slovenske nevladne organizacije, ki samostojno ali v okviru večstranskih partnerstev ozaveščajo, opozarjajo in prek projektov tudi aktivno prispevajo k trajnostnemu ter družbeno odgovornemu poslovanju podjetij.

Jasen okvir vključevanja zasebnega sektorja v slovensko razvojno sodelovanje bodo zagotovili nov zakon o mednarodnem razvojnem sodelovanju in strateške usmeritve za delovanje v okvirih Agende 2030 – nova resolucija ter strategija o mednarodnem razvojnem sodelovanju Slovenije. Poseben poudarek v novi strategiji bo namenjen vključevanju zasebnega sektorja, razmislili pa bomo tudi o načinih, kako z zasebnim sektorjem sodelovati na področju zagotavljanja mednarodne humanitarne pomoči. Načrtujemo, da bosta tako zakon kot resolucija v Državnem zboru sprejeta v letu 2017, strategija na ravni vlade pa leto kasneje. Pri njihovi pripravi tudi v nadaljevanju računamo na konstruktiven dialog in sodelovanje z nevladnimi razvojnimi ter humanitarnimi organizacijami v Sloveniji. ■

Skladnost politik za trajnostni razvoj in sodelovanje različnih deležnikov

Foto: OECD

Sprejemom Agende 2030 za trajnostni razvoj in Akcijskega načrta iz Adis Abebe so se vse države članice Organizacije združenih narodov (OZN) zavezale k »prizadevanjem za skladnost politik in spodbujajoče okolje za trajnostni razvoj na vseh ravneh ter s strani vseh akterjev«. Univerzalna, celovita in v preobrazbo usmerjena narava ciljev trajnostnega razvoja je obsežnejša ter bolj ambiciozna od razvojnih ciljev tisočletja: cilji združujejo trajnostno agendo z vključujočo rastjo in izkoreninjenjem revščine; prepoznajo pomen ustreznih politik ter institucij ob trajnostnem financiranju; in pri izvajanju agende poudarjajo potrebo po vključevanju vseh deležnikov ter sprejemu pristopa »celotne družbe« (*whole-of-society*). Pri uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja morajo države in deležniki zagotoviti, da prizadevanja za doseg posameznega cilja niso ogrožena z ukrepi, naložbami ali političnimi odločitvami na področjih drugih ciljev. Na primer prizadevanja za doseg podcilja 7.2 (povečanje deleža obnovljivih virov energije) bi potencialno lahko ogrozila napredek

pri uresničevanju podcilja 2.1 (izkoreninjenje lakote), če pridelava hrane in proizvodnja bio goriva tekmujeta za iste obdelovalne površine ter vodne vire. Skladnost politik za trajnostni razvoj, ki je specifični podcilj trajnostnega razvoja 17.14, lahko odločevalski proces opozarja na možne neželene posledice in pomaga izkoristiti sinergijske učinke ciljev ter podciljev trajnostnega razvoja, različnih sektorskih politik in različnih ukrepov na lokalni, regionalni, nacionalni ter mednarodni ravni.

Učinkovito doseganje ciljev trajnostnega razvoja vključuje ravnovesje med gospodarskimi, socialnimi in okoljskimi cilji ter vrednotenje, česar ne morejo določati vlade same. Kljub temu da je močna vodilna vloga vlad bistvenega pomena, ne zadostuje za zagotavljanje skladnega izvajanja ciljev trajnostnega razvoja. Vključevanje širokega kroga deležnikov in skupno razumevanje narave ter koristi nove agende sta ključna za izgradnjo lastništva in mobilizacijo ukrepov. To pomeni sodelovanje z nacionalnimi in lokalnimi vladnimi predstavniki, civilno družbo, poslovnim sektorjem, verskimi skupinami in predstavniki akademske sfere ter znanosti s ciljem prepoznavanja skupnih izzivov, oblikovanja prednostnih nalog, uskladitve politik in ukrepov ter mobilizacije sredstev za trajnostni razvoj.

Zakaj je to tako pomembno? Posvetovanja, zlasti s tistimi, ki so najbolj ranljivi in izpostavljeni tveganju, da bodo zapostavljeni ali pozabljeni, so prispevala k razvoju ciljev trajnostnega razvoja in pripomogla bodo tudi k zagotavljanju uspešnega izvajanja. Mesta in lokalne oblasti lahko predstavljajo pomembne posrednike med nacionalno ravno ter lokalnim prebivalstvom in lokalnimi skupnostmi. Pridobivajo in zbirajo lahko podatke ter zagotovijo prostor za inovacije in nove pristope. Akademska skupnost

lahko zagotovi podatke, prepozna najboljše prakse in ozavešča javnost. Zasebni sektor lahko preko partnerstev pomaga mobilizirati finančno in tehnično pomoč. Sodelovanje z zasebnim sektorjem je posebej pomembno za napredek pri vzorcih trajnostne proizvodnje in porabe. Med podjetji, ki so že aktivna v trajnostnih pobudah, so Ikea, Unilever, Nestle, H&M, Philips. Na srečo ta podjetja priznavajo, da podjetništvo dolgoročno ne more uspevati, če ne uspeva tudi družba in če se izčrpavajo naravni viri. Tudi vloga civilne družbe je ključnega pomena, saj civilna družba razume potrebe nezadostno zastopanih skupnosti in regij, pripomore pri zagotavljanju vladne odgovornosti pri uresničevanju zavez ter vzdržuje pritisk na zasebni sektor, da se ta vključuje v odgovornejše poslovne prakse.

Sodelovanje različnih deležnikov je bistvenega pomena v luči dolgoročne narave Agende 2030 in ciljev trajnostnega razvoja, ki morajo preseči strankarske politike ter volilne cikle in državo usmerjati do uspeha v letu 2030. Zanimiv primer vključevanja deležnikov je *The Finland We Want by 2050 – Society's Commitment to Sustainable Development*.¹ Pobuda združuje državni vrh in predstavnike lokalnih skupnosti, socialne partnerje ter civilnodružbene organizacije s ciljem, da se dogovorijo o dolgoročni viziji, ključnih vladnih programih in akcijskih programih tako s področja podjetništva kot tudi civilnodružbenih organizacij. Tako naprednejše države kot tudi države v razvoju se odločajo za podobne pobude za bolj formalno vključevanje civilne družbe. Dialog s civilno družbo ne more biti enkratni dogodek. Biti mora trajnosten, da zagotavlja resnično preobrazbo, h kateri poziva Agenda 2030. ■

¹ Več informacij o pobudi dostopnih prek: www.ym.fi/download/noname/%7BFEB80DF3A-FEA3-4193-9FC2-F37B84D65CCE%7D/96164.

Vključevanje zasebnega sektorja v razvoj

Svet se spreminja in posledično do sprememb prihaja tudi na področju razvoja. Še pred 15-imi leti je bilo razvojno sodelovanje v domeni nevladnih in verskih organizacij ter solidarnostnih gibanj oz. samoniklih družbenih skupin. Danes pa je vse več prostora namenjenega tudi drugim akterjem. Med pomembnimi novimi akterji je nedvomno zasebni sektor. Nekatero državo članico Evropske unije (EU), kot je Nizozemska, so med zgodnjimi podporniki vključevanja zasebnega sektorja v razvojno sodelovanje, kar so pretežno motivirali interesi lastnega zasebnega sektorja.

Po posvetovalnem postopku, ki je vključeval strokovnjake, nevladne organizacije, podjetja, države članice EU in partnerske države, je EU spomladi 2014 objavila Sporočilo o vključevanju zasebnega sektorja.¹ Čeprav je bilo sporočilo objavljeno pred skoraj tremi leti, so vprašanja, ki jih sporočilo naslavlja, še vedno zelo aktualna. V sporočilu, ki predstavlja usmeritev za razvojno politiko EU, je opisan niz načel in meril EU za učinkovito vlogo zasebnega sektorja v razvoju, kot so osredotočenost na ustvarjanje novih delovnih mest, načelo vključenosti ter zmanjševanje revščine, ustvarjanje priložnosti s tržno usmerjenimi rešitvami, uporaba različnih pristopov za zasebni sektor in upoštevanje lokalnih razmer. Med oblikovanimi merili so merljiv razvojni učinek, dodatnost in nevtralnost ter upoštevanje socialnih in okoljskih standardov. Sporočilo opredeljuje naslednje ravni delovanja: razvoj zasebnega sektorja, vključevanje zasebnega sektorja v trajnostno energetiko in kmetijstvo ter infrastrukturo, spodbujanje družbene odgovornosti podjetij, krepitev vključujočega podjetništva in spodbujanje javno-zasebnih partnerstev. Določena so bila prednostna orodja za izvajanje: kombinirani mehanizmi (finančni instrument, ki združuje posojila, jamstva, nepovratna

¹ Dostopno prek: http://eur-lex.europa.eu/summary/SL/URISERV:11010202_2.

stredstva in lastniško financiranje) so bili spodbujeni s ciljem pritegnitve zasebnega financiranja v razvoj. Politika, opredeljena v sporočilu EU, je v Evropi pridobila dodatno podporo in dandanes večina držav članic EU priznava ter pozdravlja vlogo (lastnega) zasebnega sektorja v razvojnem sodelovanju.

Prepričani smo, da je v veliki meri odvisno, ali in kako se ti ukrepi izvajajo. Omeniti je potrebno pozitivne točke, kot so podpora neformalnemu in mikrofinančnemu sektorju; krepitev srednjih ter malih podjetij, opolnomočenje podjetnic in delavk. Prednost je potrebno dati lokalnim akterjem, vrednostnim verigam in trgom partnerskih držav, predvsem na področjih prehranske varnosti ter razvoja podeželja.

Sodelovanje EU in držav članic z zasebnim sektorjem mora prispevati k boju proti revščini ter neenakostim, spodbujanju človekovih pravic, trajnostnega razvoja in gospodarske pravičnosti. Gospodarska rast in ustvarjanje delovnih mest ne zadošča. Namen razvoja je izkoreninjenje revščine in prispevek k svetu, kjer lahko ljudje živijo v pravičnosti ter dostojanstvu. Vodilno načelo mora torej biti razvojni učinek in ne finančni dobiček ali le gospodarska rast.

Da bo morebitni vpliv zasebnega sektorja zajemal ustrezne varovalke, je potrebno navedeti tri ključna vprašanja:

- potreben je jasen okvir načel s ciljem zagotoviti, da je prispevek zasebnega sektorja v razvoju v celoti vključen v pristop razvojne učinkovitosti; ta okvir bi moral zagotavljati ustrezno upoštevanje socialnih, okoljskih, davčnih standardov, standardov delovne zakonodaje in človekovih pravic ter standardov transparentnosti in odgovornosti, kar bi moralo biti predpogoj za (finančno) podporo akterjev zasebnega sektorja;
- za pregled podjetij, ki so posredno ali neposredno prejemniki javne podpore (sred-

stev), morajo biti vzpostavljeni postopki skrbnega pregleda; EU in države članice so odgovorne zagotoviti, da ta podjetja izpolnjujejo navedene minimalne standarde;

- načini oz. pogoji financiranja morajo spodbujati interese domačih podjetij v državah v razvoju in ne nesorazmerno privilegirati interesov multinacionalk; resne pomisleke imamo glede uporabe omejenih virov uradne razvojne pomoči za kombinirane mehanizme in mehanizme vzvoda financiranja (*finance leveraging mechanisms*); ohraniti moramo vlogo uradne razvojne pomoči kot edinstvenega javnega in predvidljivega vira financiranja za države v razvoju, katerega cilj je izboljšanje življenja ljudi, ki živijo v revščini.

Nevladne organizacije bodo še naprej opravljale vlogo čuvaja delovanja podjetij in vlad v teh procesih. Verjamemo tudi v dodano vrednost vzpostavitve dialoga med partnerji in deležniki s ciljem oblikovanja konkretnih korakov, ki bodo vodili k odpravi revščine ter krepitvi razvojnega vpliva, v dialogu verskih in nevladnih organizacij, solidarnostnih gibanj ter akterjev zasebnega sektorja, ki drug drugega ne bodo nadomestili, temveč se bodo medsebojno dopolnjevali v boju proti revščini in za solidarnost tako znotraj Evrope kot tudi v svetu okoli nas. ■

Od tajnosti k transparentnosti: kako multinacionalke poslujejo v posamezni državi?

Foto: Ekvilib

Ze vrsto let se razvojne nevladne organizacije zavzemamo za uvedbo javnega poročanja po državah. To je preprost ukrep, ki bi od multinacionalk zahteval, da razkrijejo, kje ustvarjajo dobiček in kje plačujejo davke. Zakaj je to pomembno? Multinacionalke danes niso obvezane, da poročajo po posameznih državah. Dejansko poročajo le na zbirni osnovi – globalno številko, zaradi česar je nemogoče razbrati, kje se ustvarjajo njihovi dobički, ki se jih zato težko ustrezno obdavči.

Tako se dogajajo zgodbe, kot je tista o banani, kjer gre 80 odstotkov prodajne cene banane, ki jo prodaja v Evropi katerikoli od štirih največjih prodajalcev banan, v davčno oazo, le 20 odstotkov pa v državo pridelave. Pa tista o neprofitnem rudniku bakra v Zambiji, ki za nizko ceno prodaja izkopani baker švicarski podružnici matične multinacionalke, ki nato prodaja dalje po občutno višji tržni ceni. Dobiček se prijavi v Švici, ki ima zelo nizko davčno stopnjo, čeprav se glavna aktivnost dejansko izvaja v Zambiji. V Zambiji, s 60 odstotki prebivalstva, živečega v revščini, rudarji rudnika Mopani plačujejo več davka kot glavni lastnik rudnika. Ali pa o mednarodnem pivovarskem koncernu iz Nizozemske, katerega pivovarna v Gani je redno poslovala brez dobička zaradi visokih menedžerskih honorarjev, ki jih je plačevala podružnicam brez zaposlenih v Švici. Gana je tako izgubila 10 milijonov evrov v davkih. Če je koncern tako posloval tudi drugod po

Afriki, je bila izguba za kontinent še večja.¹

Takšnih in drugačnih zgodb o prenosu dobička iz revnejše države v davčne oaze in posledično neplačanih davkih ali izredno malo plačanih davkih na obeh straneh smo v zadnjih letih slišali ogromno. Revne države vsako leto izgubijo vsaj 100 milijard ameriških dolarjev. Naraščajoče število škandalov o izmikljanju davkom nakazuje nujno potrebo po tem, da zakonodaja omogoči večjo preglednost nad poslovanjem multinacionalk, lažje raziskovanje izkoriščanja vrzeli v davčnih sistemih in zagotovi, da odgovorni akterji prevzamejo odgovornost.

Do sedaj so študije, ki raziskujejo davčno obnašanje podjetij, uporabljale le površne, omejene in velikokrat na osebno odgovornost »žvižgačev« javnosti razkrite zaupne podatke ter informacije. To je razlog, zakaj je javno poročanje po državah ključen prvi korak pri odkrivanju in odvratanju od agresivnega davčnega načrtovanja ter izmikljanja davkom.

Evropska komisija je lani aprila objavila svoj predlog za t. i. javno poročanje po državah za multinacionalke. Če bi se ukrep izvajal celovito, bi javno poročanje po državah povečalo poslovno in davčno transparentnost, saj bi državljanom po svetu omogočilo, da »sledijo denarju«. Prav tako bi prispevalo k zagotavljanju, da se davki plačujejo, kjer se jih mora, in da se s tem zagotavlja primeren prihodek za bistvene javne storitve – kot so

zdravstvo, šolstvo, sanitarna ter druga infrastruktura – kot tudi za doseganje trajnostnih ciljev države.

Kljub velikim pričakovanjem je predlog Evropske komisije razočaral nevladne organizacije, saj pri predlogu ne moremo govoriti o poročanju po državah, ki je omejeno na poročanje po državah Evropske unije in izbranih državah, ki bi se po političnem procesu znašle na t. i. črnem seznamu davčnih oaz. Predlog tudi ne predvideva javne objave podatkov. Javna objava poročil bi omogočila dostop do podatkov tudi davčnim uradom drugih držav (npr. držav v razvoju) in možnost aktivacije civilne družbe ter medijev pri pregledovanju poslovanja multinacionalk. S tem bi povečali zmogljivosti držav, saj je število podjetij v posamezni državi večkratnik števila davčnih inšpektorjev tiste države. Obenem pa predlog Evropske komisije omejuje poročanje na le 10 do 15 odstotkov največjih multinacionalk, ki dosegajo 750 milijonov evrov letnega prometa in ki le redko delujejo v državah v razvoju. Na nedavnem posvetovanju v Ljubljani na to temo je bilo povedano: »Prihodek podjetja ni premo sorazmeren z vplivom, ki ga ima podjetje v neki državi/družbi.«

V nevladnem sektorju se bomo zato še naprej zavzemali za večjo transparentnost poslovanja vseh multinacionalk. Danes obstaja veliko ocen o obsegu bega kapitala, ki na račun revnejših držav financira bogatejše države in posameznike. Čas je, da v Evropi uvedemo mehanizem, ki nam bo dal odgovor, o čem se pravzaprav pogovarjamo. Škandali in krize zadnjih let so nam dali le uvid, ne pa pregleda dejanskega stanja – v razvitih državah, v Sloveniji, v državah v razvoju. Multinacionalke lahko delujejo globalno, niso pa tudi obdavčene globalno, zato naj bo njihovo poročanje temu primerno.

Ne nazadnje, multinacionalke naj prispevajo povsod, kjer izvajajo svoje ekonomske aktivnosti, kajti tam tudi koristijo javne storitve! ■

¹ Vir: <http://eurodad.org/Entries/view/211928/2012/02/09/How-EU-country-by-country-reporting-could-tackle-tax-dodging-and-why-this-is-needed>.

Evropsko soglasje o razvoju

Države članice Evropske unije (EU), ki so 25. marca letos praznovale 60-letnico ustanovitve Evropske gospodarske skupnosti, so se že od ustanovitve zveze zavedale, da je njihov razvoj odvisen tudi od razvoja preostalih držav tako v bližnji kot tudi daljni sosesčini. S tem namenom so bili v preteklosti pripravljani številni skupni strateški programski dokumenti, leta 2006 pa so Evropski svet, Evropski parlament in Evropska komisija sprejeli prvi dokument z odpravo revščine kot osrednjim ciljem – Evropsko soglasje o razvoju.¹

Novembra lani je Evropska komisija predstavila predlog novega soglasja o razvoju. Kot odgovor na glavne poudarke Agende 2030 za trajnostni razvoj se predlog soglasja osredotoča na spremembo paradigme v okviru nove vizije razvojnih politik v evropski zunanji politiki in zunanji politiki njenih članic. Predlog predstavlja okvir za skupno področno vizijo ukrepanja institucij Evropske komisije in držav članic EU. Hkrati namenja veliko pozornosti medsektorskemu povezovanju in skladnosti politik za trajnostni razvoj, enakosti spolov, mladim, trajnostni energiji, podnebnim ukrepom, naložbam, migracijam ter mobilnosti.

Dokument, ki je v usklajevanju v okviru dialog skupine (med Evropsko komisijo, Evropskim parlamentom in predsedujočo državo Sveta), bo po pričakovanjih sprejet proti koncu malteškega predsedovanja Svetu EU.²

Nov predlog evropskega soglasja o razvoju naslavlja predvsem naslednje izzive:

- t. i. krizo »koncepta razvoja«, ki se je še poglobila s padcem podpore globalizacijskim procesom, krepitvijo migracijskih tokov v smeri držav EU in vedno večjim

posledicam podnebnih sprememb;

- populistično prikazovanje padca javne podpore za mednarodni razvoj, čemur smo priča predvsem v rumenem tisku in populističnih nastopih nekaterih evropskih politikov;
- trend upadanja javnih sredstev v okviru razvojne pomoči in krepitev državnega protekcionizma.

Nov dokument te izzive naslavlja z zavezo po oblikovanju uresničljive časovnice za doseg zaveze 0,7 odstotka bruto nacionalnega dohodka za izkoreninjenje revščine. Vsa sredstva, namenjena globalnemu razvoju, naj bi bila v skladu s standardi uradne razvojne pomoči. Oblikovati je potrebno jasne in transparentne kriterije za dodatno vključevanje pridobitnega sektorja (gospodarskih družb), 20 odstotkov uradne razvojne pomoči naj bi bilo namenjenih zmanjševanju socialne izključenosti in človekovemu razvoju (skladno z 10. ciljem trajnostnega razvoja ne smemo nikogar pustiti zadaj). Dokument izpostavlja tudi pomen zaščite planeta v okviru zavez Pariškega sporazuma.

SLOGA je na osnutek novega dokumenta v okviru javnega posvetovanja skupaj s preostalimi nacionalnimi platformami razvojnih nevladnih organizacij sodelovala pri usklajevanju predlogov dopolnitev dokumenta, saj po naših ocenah slednji strukturnih preprek za doseg ciljev trajnostnega razvoja ne naslavlja dovolj ambiciozno. Poudarili smo, da trenutni model, osnovan na paradigmi gospodarske rasti, po dosedanjih izkušnjah ne vodi v odpravo neenakosti, nestabilnosti in nedovoljenih migracij. Tudi vključevanje zasebnega sektorja brez predvidene poglobljene analize možnih pozitivnih in negativnih vplivov na spoštovanje človekovih pravic in spoštovanja okoljskih standardov ter brez oblikovanih jasnih meril in varovalk ne bo pripo-

moglo k izboljšanju položaja najranljivejših prebivalcev držav v razvoju.³

Navkljub prenekaterim pomislekom tako nevladnih organizacij kot tudi strokovne javnosti se novo evropsko soglasje o razvoju oblikuje v smeri, ki bo v danih političnih okoliščinah predstavljalo osnovo za bolj celovit in trajnosten globalni razvoj. Kot predstavnik nacionalne platforme nevladnih organizacij SLOGA pa si lahko le želim, da bo sprejet dokument v največji možni meri učinkovita podlaga za še vedno zelo heterogene nacionalne politike in politike EU, ki posredno ali neposredno vplivajo na globalni razvoj. Kot primer slednjega na ravni EU naj izpostavim zadnja sporazuma s Turčijo in Afganistanom, ki ne določata zahteve po spoštovanju pravic migrantov, kar je v soglasju jasno navedeno. Tudi podobne primere neskladnosti s soglasjem na nacionalni ravni lahko hitro najdemo na področju varnostne politike prenekaterih držav EU, vključno s Slovenijo. ■

¹ Dostopno prek: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:42006X0224\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=CELEX:42006X0224(01)).

² Dokument bodo skupaj potrdili Evropski svet, Evropski parlament, Evropska komisija in Evropska služba za zunanje delovanje.

³ Preostali odzivi platforme SLOGA kot članice Evropskega združenja nevladnih organizacij za pomoč in razvoj (*European NGO Confederation for Relief and Development* – CONCORD) so dostopni na spletni strani platforme SLOGA.

Zakaj in kako OZN ter zasebni sektor sodelujeta na področju humanitarnega delovanja

Foto: Logan Abassi UN/MINIUSTAH

* Manja Vidic ima večletne mednarodne izkušnje na področju poslovnega strateškega svetovanja podjetjem in trenutno dela za OZN na področju partnerstev z zasebnim sektorjem za zagotavljanje humanitarne pomoči.

Kot pri vsakem partnerstvu je tudi pri sodelovanju Organizacije združenih narodov (OZN) z zasebnim sektorjem potrebno razumeti motive posameznega partnerja: kaj imajo od tega podjetja in kako lahko tako sodelovanje naredi humanitarno delovanje OZN bolj učinkovito ter odzivno na potrebe prizadetega prebivalstva.

Prav tako se morajo partnerstva zasebnega sektorja z OZN oblikovati znotraj določenih parametrov in pravil delovanja. OZN mora predvsem zagotoviti, da pri sodelovanju s podjetji ohrani svojo integriteto in nevtralnost. S tem namenom je potrebno ločiti striktno komercialne odnose s podjetji od partnerstev, ki praviloma temeljijo na *pro bono* sodelovanju.

Podjetja se načeloma lažje vključujejo v odzive na naravne katastrofe in nesreče (npr. poplave, potresi, tajfuni) kot pa v dolgotrajne kompleksne krize. V primeru naravnih nesreč je potrebna predvsem hitrost in učinkovitost humanitarnega odziva, medtem ko je v dolgoročnih krizah treba graditi trajnostne rešitve, ki bodo okrepile prizadeto prebivalstvo ter ga naredile bolj odpornega. Po podatkih OZN povprečna doba odseljenosti begunskega prebivalstva sedaj znaša že sedemnajst let, zato moramo za lajšanje problemov begunske krize šele iznajti nov model trajnostnega sodelovanja s podjetji, saj zgolj humanitarna pomoč v tako dolgem obdobju ne zadostuje.

Ne glede na tip krize lahko rečemo, da partnerstva z zasebnim sektorjem pripomo-

Foto: Logan Abassi/UN/MINUSTAH

„Ne glede na tip krize lahko rečemo, da partnerstva z zasebnim sektorjem pripomorejo OZN na tri načine: zasebni sektor predstavlja pomemben vir dodatnih sredstev, tako finančnih kot v obliki dobrin; zasebni sektor lahko pripomore s svojim znanjem in inovativnim pristopom k reševanju problemov; sodelovanje z zasebnim sektorjem lahko prav tako pripomore h krepitvi lokalnega gospodarstva ter podjetništva.“

rejo OZN na tri načine: zasebni sektor predstavlja pomemben vir dodatnih sredstev, tako finančnih kot v obliki dobrin; zasebni sektor lahko pripomore s svojim znanjem in inovativnim pristopom k reševanju problemov; sodelovanje z zasebnim sektorjem lahko prav tako pripomore h krepitvi lokalnega gospodarstva ter podjetništva.

Za humanitarno delovanje ima OZN omejen dostop do virov in finančnih sredstev, ki so donirana predvsem s strani držav članic. Povezovanje s podjetji lahko tako predstavlja nov vir sredstev, ki sicer ne bi bila na voljo. Na primer ob izbruhu virusa ebole v zahodni Afriki leta 2014 so številna mednarodna rudarska podjetja, ki so delovala v prizadetih državah, vključevala v humanitarni odziv tako, da so donirala svoje inženirje, stroje, cement in druga sredstva, ki so pripomogla k hitrejši izgradnji bolnišnic za oskrbo obolelih za virusom. Tradicionalni humanitarni partnerji so vse te vire morali šele pripeljati do prizadetih držav.

Zasebni sektor prav tako donira svoje znanje (*know-how*) in poznavanje procesov, ki so del njegove komercialne dejavnosti. Na primer DHL že več kot desetletje sodeluje z OZN in v primeru večje naravne katastrofe v manj kot 48 urah na kraj nesreče pošlje kot prostovoljce svoje uslužbenke, ki so izurjeni v upravljanju skladišč ter zalog na letališčih. Ob potresu v Nepalju leta 2015 je bila njihova vloga ključna, saj je celotna humanitarna pomoč iz tujine prihajala v Katmandu, ki je

edino mednarodno letališče v državi. Brez učinkovitega sistema upravljanja zalog in procesov v skladiščih bi humanitarna pomoč prizadeto prebivalstvo najverjetneje dosegla veliko pozneje, saj bi po nepotrebnem dneve čakala na letališču.

V svojem sodelovanju s podjetji poskuša OZN tudi krepiti lokalno ekonomijo. Vedno pogosteje se humanitarna pomoč ne razdeljuje več v obliki materialnih sredstev, temveč, kjer je to možno, v denarnih transferjih. Digitalna finančna humanitarna pomoč je posamezniku nakazana na posebno kreditno kartico ali mobilni telefon in prejemnik pomoči lahko sam izbere, kaj trenutno potrebuje, ter to kupi v določenih lokalnih trgovinah. Posredno se s takim delovanjem hkrati krepi tudi lokalni zasebni sektor, saj humanitarna pomoč v obliki denarnih transferjev, kjer seveda obstajajo delujoči trgi, predstavlja dodaten finančni priliv v nacionalno gospodarstvo.

Nedvomno velja, da gradnja partnerstev in zaupanja ter vzdrževanje odnosov zahtevata čas. Zato se pogovori med humanitarnim in zasebnim sektorjem praviloma ne pričenejo v času odziva, temveč že kot del humanitarne pripravljenosti. OZN, ki se osredotoča na oblikovanje sistemskih rešitev na globalni ravni, je s tem namenom leta 2016 lansiral pobudo *Connecting Business*, ki jo vodita Urad Združenih narodov za usklajevanje humanitarnih dejavnosti (*United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs* – UNOCHA) in Program Združenih narodov za razvoj (*United Nations Development Programme* – UNDP). Namen pobude je že v času humanitarne pripravljenosti graditi, podpirati in povezovati lokalne mreže podjetij, ki se na nacionalni ravni vključujejo v humanitarni odziv. Sodelovanje z zasebnim sektorjem je tako postavljeno v kontekst lokalne ekonomije in približano potrebam lokalnega prebivalstva. Tako oblikovane rešitve so veliko trajnejše, kar je tudi eden izmed poglavitnih razlogov za sodelovanje z zasebnim sektorjem.

Čeprav je primerov sodelovanja med OZN in zasebnim sektorjem precej, pa je sistemsko vključevanje podjetij v humanitarno delovanje še v povojih. Cilji trajnostnega razvoja, še posebej tisti, ki se navezujejo na partnerstva, bodo nedvomno pripomogli, da bo to sodelovanje do leta 2030 veliko tesnejše. ■

Ameriški program za preselitev beguncev kot javno-zasebno partnerstvo

Foto: IRC

„Združene države Amerike (ZDA) so narod priseljencev, ki so ga ustanovili begunci. Skozi celotno zgodovino so ZDA zagotavljale zaščito in pomoč osebam, ki bežijo pred nasiljem ter preganjanjem.“

Združene države Amerike (ZDA) so narod priseljencev, ki so ga ustanovili begunci. Skozi celotno zgodovino so ZDA zagotavljale zaščito in pomoč osebam, ki bežijo pred nasiljem ter preganjanjem. Do poznih 70-ih let prejšnjega stoletja je sprejem teh posameznikov potekal kot *ad hoc* proces; pomoč so jim zagotavljale predvsem prostovoljne organizacije (številne med njimi verske) in ne državne entitete. Po prihodu več sto tisoč beguncev iz Jugovzhodne Azije, ki so v ZDA pribežali po izbruhu vojne v Vietnamu, je bil leta 1980 sprejet Zakon o beguncih (*Refugee Act*), ki vključuje opredelitev »begunca« po konvenciji Združenih narodov in storitve preselitve standardizira za vse sprejete begunce. Zakon o beguncih predstavlja pravno podlago za današnji Program ZDA za sprejem beguncev (*U.S. Refugee Admissions Program*).

Program predstavlja medagencijska prizadevanja, ki vključujejo vladne in nevladne partnerje tako iz tujine kot iz ZDA. Za izvajanje programa so odgovorni trije vladni organi, vključno z Ministrstvom ZDA za zunanje zadeve (*Department of State*). Ameriško ministrstvo za zunanje zadeve ima osrednjo vlogo pri predlogu zgornje meje sprejema beguncev na letni ravni, izboru primerov s prednostno obravnavo in razvoju smernic programa; Ministrstvo ZDA za domovinsko varnost (*Department of Homeland Security*) preko predstavništva v tujini odloča o posameznih primerih za sprejem beguncev; Ministrstvo ZDA za zdravje in človeške vire (*Department of Health and Human Services*) pa upravlja sredstva za storitve, kot so usposabljanje za zaposlitev oz. delovno mesto ter zdravstvena in denarna pomoč po prihodu begunca v ZDA.

Devetim zasebnim agencijam za preselitev beguncev, številne med njimi so storitve

sprejema za begunce zagotavljale desetletja pred sprejemom Zakona o beguncih, je v okviru Programa Ministrstva ZDA za zunanje zadeve za sprejem in namestitvev (*Department of State Reception and Placement Program*) dodeljena odgovornost odločitve, v katerem kraju bodo begunci živeli oz. kje bodo nastanjeni. Na podlagi sporazumov o sodelovanju s temi agencijami ameriško ministrstvo za zunanje zadeve zagotavlja delno financiranje za zadovoljitev takojšnjih potreb beguncev, ki so trajno preseljeni v ZDA. Že pred prihodom v ZDA je vsak begunec dodeljen posamezni agenciji, nato pa mu agencija določi lokacijo oz. kraj bivanja znotraj mreže približno 300 podružnic in lokalnih pisarn. Agencije so odgovorne za zagotavljanje temeljnih storitev, vključno z nastanitvijo in osnovno opremo, hrano, potrebnimi sezonskimi oblačili, orientacijo v lokalni skupnosti ter podporo pri dostopu do socialnih, zdravstvenih in zaposlitvenih storitev v prvih 30–90 dneh po prihodu begunca v ZDA. Od agencij za preselitev beguncev se pričakuje, da v to javno-zasebno partnerstvo prispevajo znatna finančna sredstva.

Čeprav so begunci ob prvem prihodu v ZDA upravičeni do državne pomoči, ameriška vlada poudarja zgodnjo gospodarsko samozadostnost, doseženo z zaposlitvijo, s ciljem pospešitve njihovega vključevanja v ameriško družbo, zato delovno dovoljenje prejmejo ob prihodu v državo. Spodbude za zgodnje zaposlovanje predstavljajo sestavni del struktur financiranja in uspešnosti delovanja oz. doseženih rezultatov posamezne agencije. Agencije za preselitev beguncev se na pripravo beguncev za zaposlitev osredotočijo kmalu po njihovem prihodu v državo, hkrati pa so aktivne pri razvoju zaposlitvenih priložnosti v svojih skupnostih. Večina beguncev v starosti delovno aktivnega pre-

„Kot se menjajo nacionalne vlade, tudi dovzetnost politike za preseljevanje beguncev raste in pojenja. Vendar na lokalni ravni delodajalci, donatorji in prostovoljci prepoznajo bogat prispevek beguncev, ko ti v svoji novi skupnosti najdejo varnost ter začitijo sprejetost. Pri sebi zaznajo spremembo perspektive in nove poglede na svet. Begunce vidijo kot doprinos njihovim skupnostim in ne kot obveznost. Brez partnerstva med vlado in zasebnimi agencijami, ki k sodelovanju spodbujajo lokalno prebivalstvo ter lokalne voditelje, to ne bi bilo mogoče.“

bivalstva (18–64 let) je zaposlena znotraj šestih mesecev po prihodu v ZDA.

Po 12-ih mesecih prebivanja v ZDA morajo posamezniki, ki so v državo prišli kot begunci, zaprositi za status tujca z dovoljenjem za stalno prebivanje. Po petih letih bivanja v ZDA lahko zaprosijo za državljanstvo. Obljuba državljanstva in polne udeležbe v državljanskem življenju je pomemben dejavnik integracije beguncev. Agencije za preselitve beguncev novo prispеле begunce spodbujajo, da optimistično razmišljajo in načrtujejo svojo prihodnost, za uresničitev njihovih kratkoročnejših načrtov pa jim zagotavljajo praktične ter posamezniku prilagojene storitve. Poleg širokega nabora zaposlitvenih storitev, kot so usposabljanja za pripravljenost na delovno mesto, storitve posredovanja in ohranjanja zaposlitve, agencije ponujajo inovativne programe za učenje jezika, storitve tolmačenja, čustveno podporo in druge koristne dejavnosti. Agencije za preselitve beguncev služijo kot skupnostni centri »vse na enem mestu« (*one-stop community centres*), ki begunce sprejmejo in jih uvedejo v storitve, ki so na voljo v skupnosti. Številne agencije zagotavljajo dolgoročneje podporne storitve, ki so financirane na lokalni ravni, s ciljem zagotoviti, da begunci dostopajo do temeljnih storitev, na voljo v njihovih skupnostih.

Omejitev vladnega financiranja in zahteva, da agencije v preselitvena prizadevanja vlagajo finančna sredstva ter nedenarni, stvarni prispevek, jih spodbuja k pridobivanju lokalnih prispevkov od prostovoljcev, donatorjev, fundacij in korporacij. Posledično to krepi podporo skupnosti za preselitev in integracijo beguncev ter je morda najpomembnejši vidik tega javno-zasebnega partnerstva. Podjetja se obračajo na agencije za preselitve, da jim napotijo varnostno preverjene delavce na vstopni ravni kariere poti. Univerzitetni študenti begunce uvajajo v izpostavljenost novim kulturam. Podpora beguncev cerkvenim skupinam omogoča pridobivanje informacij o globalnih vprašan-

jih. Posamezniki, ki se z begunci srečujejo in poznajo njihove zgodbe, od bega iz matične države do ponovnega začetka v ZDA, pogosto postanejo najbolj glasni zagovorniki preselitve beguncev.

Kot se menjajo nacionalne vlade, tudi dovzetnost politike za preseljevanje beguncev raste in pojenja. Vendar na lokalni ravni delodajalci, donatorji in prostovoljci prepoznajo bogat prispevek beguncev, ko ti v svoji novi skupnosti najdejo varnost ter začitijo sprejetost. Vidijo, kako po preselitvi beguncev skupnosti, ki so bile pred tem v zatonu oz. nazadovanju, oživijo. Cenijo predanost izobraževanju in trdo delo, ki ga izkazujejo tisti, ki jim je ponujena druga priložnost. Pri sebi zaznajo spremembo perspektive in nove poglede na svet. Begunce vidijo kot doprinos njihovim skupnostim in ne kot obveznost. Brez partnerstva med vlado in zasebnimi agencijami, ki k sodelovanju spodbujajo lokalno prebivalstvo ter lokalne voditelje, to ne bi bilo mogoče. ■

Vir: Refugee Council USA, www.rcusa.org

Integracija beguncev na trgu dela in krepitev zaposlitvenih priložnosti v Sloveniji

Strokovnjaki se v veliki meri strinjajo, da je najpomembnejši dejavnik za trajno integracijo v družbo aktivna udeležba na trgu dela. V praksi prepoznano dejstvo je, da tudi sama hitrost vključitve na trg dela pomembno vpliva na verjetnost uspešne integracije v družbo v širšem pomenu na dolgi rok. Ob tem številni akterji opozarjajo na pomembnost pravice do dela za prosilce za azil, ki pa lahko v Sloveniji izven azilnega doma delajo šele po devetih mesecih od vložitve prošnje za mednarodno zaščito. Razpoložljivi podatki na ravni Evropske unije (EU) nakazujejo, da je vstop na trg dela za osebe z mednarodno zaščito pogosto težaven in dolgotrajen proces, in sicer traja od pet do šest let, da se na trg dela vključi več kot 50 odstotkov oseb s priznano mednarodno zaščito, in kar dvajset let, da dosežejo stopnje zaposlenosti, ki bi bile primerljive z rezultati lokalnega prebivalstva. Na splošno velja, da imajo migranti z različnimi statusi, ki bivajo v EU, kar dvakrat večjo verjetnost, da bodo brezposelni, kot to velja za lokalno populacijo.

Mednarodna organizacija za migracije (*International Organization for Migration* – IOM) je v prvi polovici leta 2016 izvedla raziskavo, v sklopu katere je bilo izvedenih dvajset intervjujev z osebami s priznano mednarodno zaščito v Sloveniji. Najpogosteje izražena potreba, ugotovljena v okviru izvedenih intervjujev in med razpravo z organizacijami ter institucijami, ki delujejo na tem področju, je bila večji obseg slovenskega jezikovnega tečaja, saj je bilo nezadostno znanje slovenščine navedeno kot glavna ovira pri iskanju zaposlitve in tudi pri vključevanju v izobraževanja ter usposabljanja. Podobne jezikovne ovire beležijo tudi v drugih evropskih državah. Hkrati pa je učenje jezika veliko hitrejše, kadar se odvija v sklopu dela, usposabljanj na delovnem mestu oz. v stiku

z uporabo jezika v praksi. Pri prepoznavanju primernih zaposlitvenih možnosti je zato pomembno upoštevati, da za mnoga delovna mesta ni nujno tekoče znanje lokalnega jezika, katerega lahko zaposleni oz. zaposlena izpopolnjuje ob delu in s tem povečuje svojo zaposljivost v prihodnje.

V tujini so se za zelo uspešne pokazale inovativne prakse, ki naslavlja individualne potrebe, interese, želje in različna izobrazbena in poklicna ozadja beguncev ter migrantov. V Belgiji nevladna organizacija *Duo for a Job* oblikuje mentorske duete, ki povezujejo upokojene strokovnjake na različnih področjih z begunci, ki iščejo zaposlitvene priložnosti, kar hkrati spodbuja krepitev socialnih mrež ter učenje jezika. Nizozemska Mreža afriških mladih strokovnjakov združuje posameznike, ki si svetujejo in nudijo podporo pri razvijanju kariere. Prav tako mikrokrediti za ustanavljanje manjših podjetij in nepovratna sredstva za socialno podjetništvo odpirajo dodatne možnosti za delo. IOM-ova raziskava je potrdila, da ob ustrezni podpori tudi v Sloveniji obstaja velik interes za tovrstne oblike dela.

Pri širjenju zaposlitvenih možnosti za migrante in begunce je poleg potrebe po hitrem priznavanju kvalifikacij ter primerni individualni podpori, ki upošteva tudi morebitne posebne ranljivosti posameznikov, vedno bolj aktualna potreba po sodelovanju in aktivnemu angažiranju delodajalcev ter zasebnega sektorja. Ti izpostavljajo potrebo po več informacijah o pravnem statusu in veščinah oseb z mednarodno zaščito; zanima jih na primer, ali imajo prost dostop do trga dela, kakšne kvalifikacije in predhodne delovne izkušnje imajo in kateri dokumenti so potrebni za zaposlitev begunca. IOM Slovenija s podporo Razvojne banke Sveta Evrope v ta namen trenutno pripravlja informacijsko brošuro za delodajalce o zapo-

slovanju prosilcev za azil in oseb s priznano mednarodno zaščito, ki bo predstavljena na dogodku za delodajalce v mesecu aprilu 2017. Prav tako IOM sodeluje v regionalnem projektu *Skills2Work*, v okviru katerega bo vzpostavljena spletna stran z informacijami o priznavanju veščin in integraciji na trg dela. Sodelovanje z delodajalci in zasebnim sektorjem na področju zaposlovanja beguncev ter migrantov se krepi tudi zaradi razumevanja, da v globalno povezanem svetu raznolikost na delovnem mestu prinaša mnoge priložnosti, saj v podjetja in organizacije vnaša nove ideje, inovativne rešitve, znanja ter raznovrstne veščine in med drugim izboljšuje komunikacijo s partnerji in strankami po svetu. ■

Znanje za trajnostni razvoj in etično poslovanje

Vabljeni, da nas spremljate na:
www.ungc-slovenia.si.

Foto: UNGC Slovenija

UN Global Compact (UNGC) je svetovna organizacija, katere vodilo je pobuda skupne družbene odgovornosti in trajnosti. Slovenska izpostava UNGC je bila ustanovljena leta 2007 na pobudo prof. dr. Danice Purg. Poslanstvo slovenskega društva je prek konferenc, dogodkov in delavnic informirati ter izobraževati svoje člane – poslovne družbe, institucije in nevladne organizacije – o aktualnih novostih, možnostih, pa tudi zahtevah, ki jih na področju trajnostnega razvoja ter poslovne etike postavljata socialna družba in Evropska unija.

Pri svojem delu se UNGC Slovenija povezuje z lokalnimi partnerji s sorodnim poslanstvom. Tako od leta 2014 v sodelovanju z Ekvilib Inštitutom organizira izobraževalne seminarje. Prvi takšen je bil »Trajnostno poročanje in razlaga koncepta in kazalnikov poročanja«. Partnerstvo je preraslo v trdno in kakovostno sodelovanje. V takšnem konstruktivnem okvirju se je odvila tudi zadnja konferenca »Trajnostni razvojni cilji in or-

ganizacijska kultura«. Obravnavana so bila vprašanja, kako spodbuditi pozitivne in etične navade, kako odvrčati neetična ter ne-trajnostna dejanja in kakšna je povezava med trajnostnimi razvojnimi cilji ter poslovanjem ter kakšen je njihov medsebojni vpliv. V delavnicah so se udeleženci soočili s konkretno problematiko na področju trajnostnega razvoja, pripravili akcijski načrt za trajnostne razvojne cilje in oblikovali organizacijsko kulturo z vidika lastnega podjetja. Naslednja konferenca obeh partnerjev bo potekala 30. maja. S temo »digitalizacija in izzivi družbene odgovornosti« se bo osredotočala na odgovorno komuniciranje na družbenih omrežjih in predstavila primere digitalizacije poslovnih modelov. Tematiko bosta, tudi z vidika uspešnih primerov iz tujine, predstavila strokovnjaka iz Srbije in Avstrije. Poleg priložnosti, ki jih digitalizacija prinaša, bo čas namenjen tudi razpravi o njenih pasteh, udeleženci pa bodo imeli priložnost praktičnega sodelovanja na delavnicah.

Naslednje utečeno sodelovanje, ki prispeva k ozaveščenosti v slovenskem, zlasti poslovnem, okolju, poteka z Evropskim inštitutom za skladnost in etiko poslovanja – EISEP. EISEP je z UNGC Slovenija pripravil že dve letni konferenci o skladnosti in etiki poslovanja. Udeležencem so bili predstavljeni izzivi v praksah korporativnega upravljanja v Sloveniji in njihov prihodnji razvoj. Izvedeli so, kako ocenjevati učinkovitost in uspešnost sistema upravljanja, katera so tveganja za skladnost ter etiko v dobavni verigi, kako varovati informacije z vidika tveganj in kako delovati preventivno. Osrednje težišče zadnje konference je bila aktualna tematika, in sicer »učinki potencialnih kibernetičnih napadov na vprašanja skladnosti poslovanja«. Naslednja priložnost za pridobivanje novega znanja, soočanje mnenj in seznanjanje z dobrimi praksami na področju transparentnega ter poštenega delovanja bo na 3. letni konferenci o skladnosti poslovanja oktobra letos. ■

Trajnostno vodenje

Foto: osebni arhiv

V znanosti preučevanja vodenja je bilo ugotovljeno, da ima vodenje pozitiven vpliv na pomembne delovne izide in da se vodje da razvijati, zato je smiselno raziskati, kako razvijati trajnostno vodenje, ki ima širši organizacijski, družbeni in okoljski učinek. Reichard in Paik (2011) ugotavljata, da so se teoretiki razvoja vodenja dolgo posvečali vprašanju, ali je sposobnost vodenja prirojena ali privzgojena. Prišli so do vzpostavljenega zaključka, da sposobnost vodenja lahko razvijamo, zato je akademska skupnost soočena z novim vprašanjem: »kako razvijati trajnostne vodje – več in boljše vodje«, saj organizacije vsako leto investirajo (Lockwood v Reichard, & Paik, 2011) prek 30 milijard dolarjev za razvoj vodenja, kar pomeni, da je treba razvojne aktivnosti podkrepiti z jasno razvojno naravnostjo, ki je teoretično osnovana. Razvoj vodenja opredeljujem kot: (1) razvoj perspektive vodenja, ki se spreminja glede na družbeno-ekonomsko in naravno okolje, in (2) razvoj v širšem odnosnem in družbenem kontekstu z razvojem vodij kot eno izmed komponent razvoja trajnostnega vodenja. Le takšen razvoj trajnostnega vodenja omogoča teoretičen in praktičen

napredek koncepta trajnostnega vodenja, ki bo omogočal ravnotežje med teoretičnimi in praktičnimi spoznanji, ki so vodilo znanosti managementa.

Razvoj trajnostnega vodenja ne zanemarja razvoja v zgodnji fazi, tako kot je večina raziskav osredotočenih na razvoj tehnik vodenja v odraslosti (Murphy & Johnson, 2011). Razumevanje, katere veščine in elementi identitete vodje izhajajo iz mladostnega obdobja, omogoča celovitejšo razumevanje razvojnih potreb odraslih in doseganje polnega potenciala razvojnih aktivnosti vodij. Organizacije morajo za doseg povrnjenih stroškov investiranja v razvoj pozornost strateško posvetiti razvoju individualnih vodij in kolektivnega vodenja z namenom, da bi gradile sposobnost vodenja, ki se trajnostno izpopolnjuje (Day, 2000). Razvoj trajnostnega vodenja je opredeljen kot širjenje kolektivne zmožnosti članov organizacije za učinkovito angažiranje v vodstvenih vlogah in procesih, ki vključujejo širšo družbeno in okoljsko komponento, ter se loči od razvoja managementa (McCauley, Moxley, & Van Velsor v Day, 2000), ki poteka z namenom izboljšanja uspešnosti v formalni managerski vlogi, medtem ko razvoj trajnostnega vodenja vključuje tudi neformalne vloge vodij.

Za paradigmo razvoja trajnostnega vodenja (Casserley & Critchley, 2010) je značilno sledeče: 1) skrb za posameznikovo dobrobit kot predpogoj za uspešnost; 2) negovanje in integracija posameznih jedrnih procesov refleksije, spodbujanja inteligentnosti in psihološke dobrobiti posameznika; 3) pogajanje med zavezanostjo jedrnim procesom posameznika in kulturi organizacije; 4) vodenje se razvija kot refleksija na delovanje in razreševanje pravih vodstvenih izzivov in 5) osredotočenost na kakovost odnosa med posameznikovimi jedrnimi procesi in kulturo organizacije. ■

Vse zainteresirane, ki bi želeli podrobneje spoznati zakonitosti in značilnosti trajnostnega vodenja, lepo vabimo k sodelovanju pri prizadevanjih projekta »ERASMUS+ KA2 Cooperation for Innovation and the Exchange of Good Practices Strategic Partnerships for higher education«, kjer si projektni partnerji prizadevamo razvijati trajnostne vodje. Z vašo pomočjo bi radi pridobili vpogled v primere dobre prakse, reševanja trajnostnih izzivov in vaše mnenje o razvojnih poteh. V okviru 2-letnega projekta bomo organizirali tudi enotedensko delavnico v Ljubljani, ki bo potekala predvidoma v začetku junija 2017, na kateri bomo zasnovali pedagoška orodja za razvoj trajnostnega vodenja v organizacijskem okolju. Pri projektu izvajamo obširno mednarodno raziskavo v Makedoniji, Litvi, Avstriji in Sloveniji, katere rezultate bomo rade volje delili z vami na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani. Lepo vabljeni! Za dodatne informacije glede projekta razvoja trajnostnega vodenja v mednarodni praksi se lahko obrnete na Judito Peterlin (judita.peterlin@ef.uni-lj.si).

Reference:

- Casserley, T., & Critchley, B. (2010). *A new paradigm of leadership development. Industrial and Commercial Training, 42(6)*, 287–295.
- Day, D. V. (2000). Leadership Development: A Review in Context. *The Leadership Quarterly, 11(4)*, 581–613.
- Murphy, S. E., & Johnson, S. K. (2011). The benefits of a long-lens approach to leader development: Understanding the seeds of leadership. *The Leadership Quarterly, 22(3)*, 459–470.
- Reichard, R. J., & Paik, S. J. (2011). Developing the Next Generation of Leaders: Research, Policy, and Practice. V S. E. Murphy & R. J. Reichard (ur.), *Early Development and Leadership: Building the Next Generation of Leaders (str. 309–328)*. New York: Routledge.

Odrast: alternativa prevladujočemu modelu gospodarskega razvoja

„Na fizično omejenem planetu neomejena rast ni mogoča. Meje, ki nam jih postavlja okolje, smo v vsaj dveh primerih že globoko presegli, na še dveh od skupaj devetih področij pa smo v nevarnih vodah.“

»Države v razvoju«, »razvojni projekti« ali »razvojno financiranje« so izrazi, ki jih pogosto uporabljamo. Vendar bi morali že sam koncept razvoja pojmovati drugače, kot ga razumemo dandanes. Odseva namreč prevlado »razvitega« zahoda in severa nad ostalim svetom. Moderna teorija razvoja je izdelek prevladujoče politične in ekonomske ideologije ter odseva neenake odnose moči, kjer »zahod« oblikuje smer za preostali svet. Koncept razvoja je vzpostavil hierarhijo, kjer se »razvite države« (t. i. zahod) dojemajo kot naprednejše in boljše od držav t. i. globalnega juga, ki naj bi bile slabše ter potrebne pomoči »razvitega zahoda«, in sicer s ciljem doseganja načina življenja močnejših. Razvoj naj bi odpiral možnost pobega pred »nerazvitostjo«. Zaradi tega ima večina skupnosti, ki jih označujemo kot »nerazvite«, občutek, da so nedostojne, pri čemer jim lahko pomaga le nekdo izven njihovih kultur. Razvoj temelji na zahodnjaških modelih industrializacije, ki so netrajnostni, obenem pa ignorantski do lokalnih, kulturnih in zgodovinskih kontekstov ljudi, ki morajo te modele sprejemati. Razvoj ne more biti zgolj linearen in edinstven, treba je promovirati več pluralizma v idejah o razvoju ter prepoznati raznovrstnost kulturnih perspektiv in prednostnih področij. Treba je vključevati lokalno kulturo, tradicije in znanje, lokalna pluralistična gibanja ter neformalni sektor, obenem pa se od materialističnega načina razvoja preusmeriti na solidarnost in vzajemnost, zadovoljstvo ter vpetost v skupnost.

Eden od konceptov, ki sicer ponovno prihaja iz »razvitih držav«, vendar ima močno v mislih tudi ostale dele sveta, je koncept odrasti.

Tako politiki kot ekonomska stroka nas preko medijev prepričujejo, da moramo vse napore vložiti v smer rasti BDP-ja, saj je to

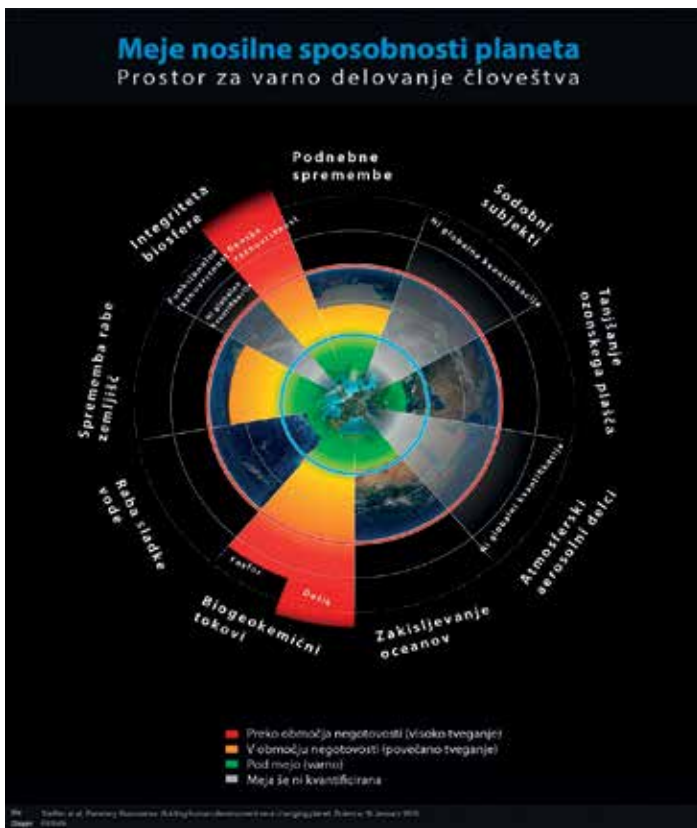
ključno za »razviti razvoj«. Sicer naj bi imeli brezposelnost, revščino, pomanjkanje. Le redko se vprašamo, ali je to res. Rast je do določenega trenutka potrebna in pozitivna reč, ko pa jo poskušamo poganjati v neskončnost, so njeni učinki lahko bolj negativni. V gospodarstvu se obnašamo, kot da je neskončna rast mogoča in zaželena, ne uvidimo pa, da nas ravno tak način razvoja vodi v vse večje družbene neenakosti ter da je vse bolj ogroženo naše življenjsko okolje.

Na fizično omejenem planetu neomejena rast ni mogoča. Meje, ki nam jih postavlja okolje, smo v vsaj dveh primerih že globoko presegli, na še dveh od skupaj devetih področij pa smo v nevarnih vodah.

Recimo, da nas okolje ne zanima, ker so pomembni ljudje. Rast potrebujemo zato, da izkoreninimo revščino. Dejstva kažejo, da je v zadnjih desetletjih rast prispevala k bogatenju predvsem že tako bogatih slojev prebivalstva, tisti najrevnejši pa ostajajo revni. Razkorak med obojimi se poglablja.

Zato številni znanstveniki in družbena gibanja po svetu, kot so gibanja za okoljsko ali podnebno pravičnost, ekosocializem, *occupy*, dobro življenje (*buen vivir*) in odrast prevprašujejo potrebo po rasti kot središčnem cilju našega delovanja, ki jo zagovarja trenutni ekonomski sistem. O potrebi po odrasti se je začelo govoriti že v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja, velik razmah pa je razmišljanje doživelo od leta 2000. Razprava je še posebej živahna v Franciji, Španiji in Italiji, vse več glasov, ki prevprašujejo smiselnost nenehne rasti, pa se pojavlja tudi v Združenih državah Amerike, Kanadi, Nemčiji in celo v naši regiji – na Hrvaškem, v Sloveniji in na Madžarskem.

Trajnostna odrast se najpogosteje opredeljuje kot krčenje proizvodnje in potrošnje, ki po

„Trajnostna odrast se najpogosteje opredeljuje kot krčenje proizvodnje in potrošnje, ki poveča blagostanje človeka in izboljša ekološke pogoje ter enakost na planetu. Poziva k prihodnosti, v kateri družbe živijo v okviru okoljskih zmožnosti, z odprtimi lokalnimi gospodarstvi in bolj enakopravno porazdeljenimi viri v okviru novih oblik demokratičnih institucij.“

veča blagostanje človeka in izboljša ekološke pogoje ter enakost na planetu. Poziva k prihodnosti, v kateri družbe živijo v okviru okoljskih zmožnosti, z odprtimi lokalnimi gospodarstvi in bolj enakopravno porazdeljenimi viri v okviru novih oblik demokratičnih institucij.

Obstaja še nekaj drugih definicij, ki kažejo na to, da je razprava o odrasti zelo živahna in vključujoča. Kaže tudi na to, da gre za koncept, ki naslavlja številne izzive današnjega časa, ne le rast BDP-ja. Odrast je v praksi preplet različnih pristopov. Pomemben korak je, da ekonomski in politični sistem, ki sta nam ušla iz vajeti, postavimo na njuno mesto: da zopet postaneta način za doseganje našega blagostanja, ne pa osnovni orodji podjetij in politikov za usmerjanje ter manipulacijo naših življenj. Ta korak je vse prej kot lahek, vendar je spodbudno to, da se v bistvu že dogaja.

Prvi korak za spremembo ekonomskega sistema je, da ustvarimo okolje, ki spodbuja lokalne ekonomske prakse, kot so socialna podjetja, zadruge, izmenjava, deljenje, etično bančništvo, participativni proračun ..., torej prakse, namenjene predvsem proizvodnji uporabne vrednosti, in nimajo vgrajene potrebe po akumulaciji in rasti. Seveda je ob tem pomembna tudi druga plat: obvladovanje podivjanega ekonomskega sistema. Tukaj je

potrebno sprejeti globalna pravila o davčni pravičnosti, obdavčenju transakcij, progresivnem obdavčenju, reviziji in/ali odpisu dolgov, delovanju bank in finančnega sistema.

Poleg ekonomskega sistema nam je iz vajeti ušel tudi politični sistem. Le kdo še verjame v demokracijo, razen peščice politikov, ki skupaj z multinacionalkami oblikujejo zakonodajo, ki bo v prid podjetjem? Čas je, da tudi tukaj naredimo prostor za drugačne prakse. Naredimo si prostor za neposredno demokracijo, neposredno odločanje o lokalnih zadevah. Aktivno soustvarjajmo politiko, »kupovanje« volilnih programov že zdavnaj ni dovolj. Vrniti se moramo v procese odločanja, namesto da zaupamo, da jih bodo v našem imenu izpeljali izvoljeni predstavniki.

Naslednji pomemben korak je redistribucija dela in prihodka. Potrebujemo krajši delovnik, ki nam bo omogočal več časa za svoje najbližje in interese, ki niso povezani s službo. Pogovorimo se o univerzalnem prihodu, ki je lahko denarni in/ali nedenarni. Pogovorimo se o konceptih, kot so razmerje med minimalno in maksimalno plačo, zagotovljena delovna mesta, pošteno plačilo. Pomemben korak je tudi dematerializacija življenjskega sloga: (samo)zadostnost, prostovoljna preprostost, prevpraševanje

potrebe po potrošnji, varčna raba energije, obnovljivi viri, lokalna in ekološka prehrana, trajnostna mobilnost, skupnostno kmetovanje, zero-waste ...

Gre za korenite, sistemske spremembe. Takšne spremembe potrebujejo čas. Le tako lahko zagotovimo zvezen prehod, ne pa revolucij in nasilja. Za spremembe je potrebno sodelovanje, pogovarjanje in ukrepanje. Te spremembe sedaj živimo nekateri posamezniki, tu in tam kakšna skupnost. Ni nas veliko, vendar pa počasi, ampak zanesljivo spreminjamo tako ekonomski kot politični sistem. Spreminjamo tudi medsebojne odnose in načine organiziranja skupnosti. Saj ste že slišali, da se počasi daleč pride? ■

NAPOVEDNIK DOGODKOV PO SLOVENIJI IN SVETU

KDAJ?	KJE?	KAJ?
5. april 2017	Pariz Francija	OECD GLOBAL FORUM ON DEVELOPMENT Razkorak med dejanskimi in zelenimi ravnmi naložb za uresničevanje ciljev trajnostnega razvoja je izven dosega vlad ter javnih finančnih mehanizmov. Razkorak je možno nasloviti le s sodelovanjem zasebnega sektorja, zlasti preko partnerstev z javnim sektorjem. Udeleženci letošnjega foruma bodo razpravljali o obstoječih pobudah za spodbujanje vloge zasebnega sektorja pri podpori ciljev trajnostnega razvoja, odkrivali poti za nova partnerstva za mobilizacijo potrebnih sredstev in razpravljali o podpori, ki jo lahko zagotavlja Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (<i>Organisation for Economic Co-operation and Development</i> – OECD).
6.–7. april 2017	Rakitna	DELAVNICA ZA PRIPRAVO IZHODIŠČ ZA INTEGRACIJSKO POLITIKO OZ. STRATEGIJO Platforma SLOGA v sodelovanju s Pravno-informacijskim centrom nevladnih organizacij organizira delavnico za pripravo izhodišč za integracijsko politiko oz. strategijo. Delavnice se bodo udeležili predstavniki nevladnih in humanitarnih organizacij, združenih v koordinacijo s ciljem usklajenega odziva na begunske in migracijske tematike.
3.–4. maj 2017	Nairobi Kenija	ERADICATING POVERTY: USING POVERTY DYNAMICS TO ENHANCE DEVELOPMENT EFFORTS Delavnica v organizaciji <i>Chronic Poverty Advisory Network</i> v partnerstvu s <i>Kenya Institute for Public Policy Research and Analysis</i> se bo osredotočila na vprašanja gospodarske rasti, gospodarskih in okoljskih preobrazb, makroekonomskih politik, dinamike revščine, invalidnosti in socialnega varstva z vidika izgradnje trajnostnega izhoda iz revščine.
15.–18. maj 2017	Pariz Francija	THE SECOND INTERNATIONAL CONFERENCE ON NATIONAL URBAN POLICY Druga mednarodna konferenca o nacionalni urbanistični politiki, ki jo gostita OECD in <i>UN Habitat</i> , bo naslovila vlogo nacionalnih urbanističnih politik v globalni urbanistični agendi. Udeleženci konference bodo ocenili napredek pri razvoju in izvajanju nacionalnih urbanističnih politik v podporo izvajanju ciljev trajnostnega razvoja.
18.–19. maj 2017	Brdo pri Kranju	DAN AFRIKE Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije v okviru Strateškega foruma Bled in v sodelovanju z nacionalnimi ter mednarodnimi partnerji organizira 6. mednarodno konferenco Dan Afrike. S konferenco, ki je prvič potekala leta 2012, organizatorji že tradicionalno obeležujejo obletnico ustanovitve Organizacije afriške enotnosti/Afriške unije. Konferenca bo posvečena obravnavi izzivov in priložnosti na afriškem kontinentu ter poglobitvi dvostranskih odnosov med afriškimi državami in Slovenijo.
1.–2. junij 2017	Lizbona Portugalska	LISBON FORUM Letni dogodek Centra Sever–Jug Sveta Evrope na visoki ravni predstavlja prepoznano platformo, ki združuje udeležence iz Evrope, evropske sosesčine in drugih celin z namenom izmenjave izkušenj, dobrih praks ter strokovnega znanja. V letu 2017 bo forum potekal pod naslovom » <i>Interconnecting People – Managing Migration, Avoiding Populism, Building Inclusive Societies and Reinforcing the Dialogue with the South</i> «.
5.–9. junij 2017	New York Združene države Amerike	KONFERENCA O OCEANIH Konferenca Združenih narodov na visoki ravni v podporo izvajanju 14. cilja trajnostnega razvoja (Ohranjati in vzdržno uporabljati oceane, morja in morske vire za trajnostni razvoj) sovпада s svetovnim dnevom oceanov. Udeleženci konference bodo naslovili izgubo zdravja naših oceanov in posledic za ljudi, planet ter blaginjo in iskali rešitve, ki bodo vključevale vse relevantne deležnike. Gostiteljici konference sta vladi Fidžija in Švedske.
7.–8. junij 2017	Bruselj Belgija	EVROPSKI RAZVOJNI DNEVI Evropski razvojni dnevi (<i>European Development Days</i>) so vodilni forum v Evropi na področju razvoja in mednarodnega sodelovanja, organizira ga Evropska komisija. Forum vsako leto združuje strokovnjake na razvojnem področju, da izmenjajo ideje in izkušnje na način, ki navdihujejo nova partnerstva ter inovativne rešitve za najbolj pereče težave sveta.
10.–19. julij 2017	New York Združene države Amerike	POLITIČNI FORUM NA VISOKI RAVNI ZA TRAJNOSTNI RAZVOJ Politični forum na visoki ravni za trajnostni razvoj (<i>High-level Political Forum on Sustainable Development</i> – HLPF) kot ključna platforma znotraj sistema Združenih narodov za spremljanje uresničevanja Agende za trajnostni razvoj do leta 2030, se bo v letu 2017 osredotočil na osrednjo temo » <i>Izkoreninjenje revščine in spodbujanje blaginje v spreminjajočem se svetu</i> «. V letu 2017 bo Slovenija vključena v pripravo prostovoljnega nacionalnega pregleda uresničevanja ciljev trajnostnega razvoja Agende za trajnostni razvoj do leta 2030.